ຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ

ການປູກຜັກກາດຕົ້ນໝີ

(ສະບັບທົດລອງ)

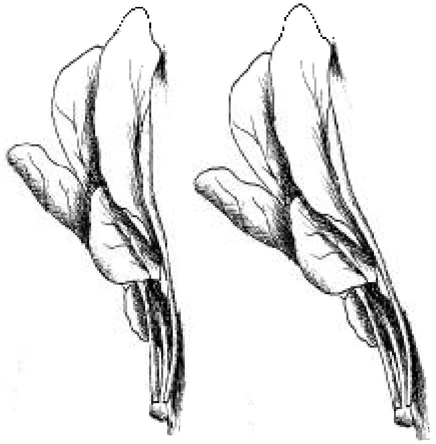

ຂຽນໂດຍ: ທ່ານນາງ ກັນທິດາ ມະໂນສິນ
ຂໍ້ມູນຈາກ: ບ້ານຖິ່ນ ເມືອງ ໄຊຍະບູລີ ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ
ປີ 2007

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຊື່ ແລະປະຫວັດຂອງຜູ້ຂຽນ

ຊື່: ທ່ານນາງ ກັນທິດາ   ນາມສະກຸນ: ມະໂນສິນ

ອາຍຸ: 22 ປີ   ອາຊີບ: ປະຊາຊົນ

ເຫດຜົນຂອງການຂຽນປື້ມຫົວນີ້:

ຂ້າພະເຈົ້າຂຽນປື້ມຫົວນີ້ເພື່ອໃຫ້ລູກຫລານທີ່ເກີດໃໝ່ໃຫຍ່ລຸນຮູ້ຈັກການປູກຜັກກາດຕົນໝີໃຫ້ດີຂຶ້ນ ແລະເຝິກແອບເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນເພື່ອອະນຸລັກຮັກສາພືດຜັກພື້ນບ້ານ ເພາະວ່າປະຊາຊົນລາວເປັນຄົນດຸໝັ່ນຂະຫຍັນພຽນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຢາກໃຫ້ນັກຮຽນທຸກຄົນຮັກສາມູນເຊື້ອອັນດີງາມໄວ້ໃຫ້ຢູ່ກັບຄົນລາວຕະຫລອດໄປ.

ຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ
ການປູກຜັກກາດຕົນໝີ

ຮີບໂຮມ ແລະ ຈັດໜ້າໂດຍ: ນາງ ບຸນທີ ສີຫາລາດ
ແຕ້ມໂດຍ: ທ້າວ ຄຳຫລ້າ ພອນມະນີວົງ
ຜູ້ຮຽບຮຽງ: ອ.ຈ ໂພໄຊ ຈັນທະວົງສາ
ອ.ຈ ລັ່ງ ແສງດາລາ

ເຈົ້າຂອງ: ຫ້ອງການສຶກສາເມືອງໄຊຍະບູລີ ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ
ແລະ ສູນອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຄຳນຳ

ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນເຫຼັ້ມນີໄດ້ບັນຈຸເອົາເນື້ອໃນ, ຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດຕ່າງໆລວມທັງຄຸນປະໂຫຍດຂອງການປູກຜັກກາດຕົນໝີທ້ອງຖິ່ນບ້ານ ຖິ່ນ. ເມືອງ ໄຊຍະບູລີ. ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ ໂດຍແມ່ນຄູເຝິກຊຸມຊົນເປັນຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ແລະ ຂຽນດ້ວຍຕົນເອງ ໂດຍຜ່ານການຮັບຮອງ ແລະ ຮຽບຮຽງຈາກຫ້ອງການສຶກສາປະຈຳເມືອງ, ພະແນກສຶກສາປະຈຳແຂວງ, ສູນອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ, ກົມພາລະ ແລະ ສິລະປະສຶກສາ (ກະຊວງສຶກສາທິການ).

ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ຄະນະຈັດທຳມີຈຸດປະສົງແນະນຳ ແລະຈັດທຳຂຶ້ນເພື່ອເປັນຄູ່ມື ແລະ ເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ຄູ-ອາຈານໃນການສິດສອນວິຊາພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ, ດັ່ງນັ້ນຄູຕ້ອງເລືອກຫົວຂໍ້ທີ່ເໝາະສົມກັບໄວອາຍຸຂອງເດັກໃນແຕ່ລະຂັ້ນຮຽນໂດຍອີງຕາມສະມັດຕະພາບຂອງບົດສອນເຊິ່ງໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນແຜນການສອນປະຈຳປີ, ປະຈຳເດືອນ ແລະ ປະຈຳອາທິດ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມຄູຕ້ອງໄດ້ເອົາໃສ່ຕື່ມໃນການເອົາຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນເຂົ້າມາສິດສອນເພື່ອເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນຂອງຂະບວນການຮຽນຮູ້ຂອງເດັກນ້ອຍມີຄວາມສົມບູນ ແລະມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບຄວາມເປັນຈິງຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຄະນະຈັດທຳປຶ້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນເຫຼັ້ມນີ້ຄິດວ່າເນື້ອໃນຍັງມີຫຼາຍອັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນສົມບູນ, ຄົບຖ້ວນ ແລະ ຂາດຫາຍໄປພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າຄົງຈະໄດ້ຮັບຄຳຕຳນິຕິຊົມຈາກຄູ-ອາຈານຜູ້ທີ່ຊົມໃຊ້ທຸກທ່ານ, ພວກເຮົາພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະປັບປຸງປຶ້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນເຫຼັ້ມນີ້ໃຫ້ສົມບູນຂຶ້ນ ແລະຂໍຂອບໃຈລ່ວງໜ້າກ່ຽວກັບຄຳຕຳນິຕິຊົມຂອງທ່ານທີ່ມີຕໍ່ພວກເຮົາ.

ຄະນະຈັດທຳ

<u>ເກມ</u> : ແຂ່ງຂັນກັນເວົ້າຊື່ຜັກ

ຜູ້ນຳພາຈະຈັບນັກຮຽນໃຫ້ເປັນຄູ່ປິ່ນໜ້າເຂົ້າຫາກັນແລ້ວຕີຊຸ້ມກັນຖ້າໃຜຊະນະແມ່ນຈະໄດ້ເວົ້າຊື່ຜັກກ່ອນ (ຜັກພື້ນບ້ານຂອງລາວເຮົາ), ຖ້າຜູ້ໃດບໍ່ຊະນະຈະໄດ້ເວົ້າຕາມຫລັງ ແລະບໍ່ໃຫ້ເວົ້າຊ້ຳກັນຖ້າໃຜເວົ້າຊ້ຳຈະໄດ້ອອກມາຮ້ອງເຕັ້ນທ່າກົບໃຫ້ໝູ່ເບິ່ງ.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ລຳຜູ້ໄທ: ເຊີນຊວນ

ມາເດີ ມາເດີ ພວກພີ່ນ້ອງ
ພວກເຮົາປອງດອງ ພ້ອມກັນສ້າງສວນ
ເຮົາຈະຂໍເຊີນຊວນ ມາຮ່ວມແຮງຮ່ວມໃຈ
ພັດທະນາບ້ານໃຫ້ ຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງ ທ່ານເອີຍ

ບົດໂຈດ:

ຜັກກາດຕີນໝີ ຫລືຜັກກາດກ້ານລ້າວ 1 ກິໂລມີຈຳນວນ 30 ຕົ້ນ, ຖ້າວ່າ 4 ກິໂລຈະມີຜັກກາດກ້ານລ້າວຈັກຕົ້ນ ?

ຄຳຕອບ:

- ຜັກກາດ 1 ກິໂລ ມີ 30 ຕົ້ນ
- ຖ້າມີ 4 ກິໂລຈະມີເທົ່າສໃດຕົ້ນ ?
- ວາງ ກ ແມ່ນຄ່າຂອງຕົ້ນຜັກກາດ

→ ກ = 30 x 4 = 120 ຕົ້ນ ຜັກກາດກ້ານລ້າວຈະມີ 120 ຕົ້ນ

ຄວາມເປັນມາຂອງການປູກຜັກກາດຕີນໝີ ຫຼືຜັກກາດກ້ານລ້າວ

ແຕ່ກີ້ແຕ່ກ່ອນປູ່ຍາຕາຍາຍຂອງພວກເຮົາແມ່ນໄດ້ຕິດພັນກັບການອອກແຮງງານປູກຝັງ ແລະລ້ຽງສັດເປັນຕົ້ນຕໍແມ່ນເຮັດສວນຜັກກາດຕີນໝີ ຫລື ຜັກກາດກ້ານລ້າວເພາະສາມາດເຮັດອາຫານໄດ້ຫຼາຍຢ່າງ ແລະເຮັດໄວ້ກິນດົນກໍໄດ້.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ອຸປະກອນ: (ແຕ້ມຮູບໃສ່)

ພ້າ

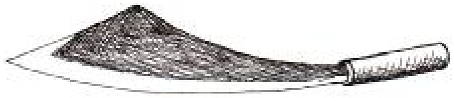

ສຽມ

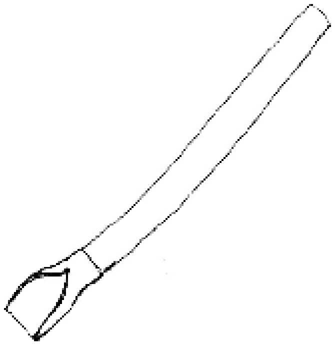

ຈົກ

ເຊີ້ງ: ການສືບທອດ

ໂຮ.......	ຮິວ......
ຮີບມາເຮົາມາ	ມາປູກຜັກກາດ
ເຮົາຂໍປະກາດ	ນ້ອຍໃຫຍ່ຍິງຊາຍ
ຜູ້ຄົນທັງຫລາຍ	ຈົ່ງຈຳເອົາໄວ້
ເພາະເຮົານັ້ນໄດ້	ສືບທອດກັນມາ (*2)
ເຮົາພາກັນມາ	ຮັກສາເອົາໄວ້
ໃຫ້ເອົາໃຈໃສ່	ໃນການປູກຜັກ
ຈົ່ງບົວລະບັດ	ຮັກສາຜັກໄວ້
ໃຫ້ຄົນຮຸ່ນຫລັງໄດ້	ທຳມາຫາກິນ
ໂຮ.......	ຮິວ..........

ເພງ: ຊ່ວຍກັນປູກຜັກ

ສວນຄົວບ້ານນ້ອງ	ມັນງາມອີ່ຫຼີ
ຍ້ອນວ່າເຮົາມີ	ວິທີການປູກແບບໃໝ່ໆ
ປູກໃສກໍໄດ້	ບໍ່ເລືອກທີ່ດິນ
ປູກແລ້ວໄດ້ກິນ	ເຫລືອກິນກໍເອົາໄປຂາຍ (*2)

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຫລັກການສຳຄັນຂອງການເລືອກແນວພັນ:

ຕ້ອງເລືອກເອົາຕົ້ນທີ່ແຂງແຮງສົມບູນ, ແນວພັນຕ້ອງເປັນແກ່ນທີ່ໃຫຍ່ ແລະຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງ.

ກາບ: ການປູກຜັກ

ຄົນບ້ານເຮົາ ມັກການປູກຝັງ
ມີພ້ອມທັງ ພືດຜັກຕ່າງໆ
ບໍ່ໃຫ້ຫວ່າງ ທັງແລ້ງ ແລະຝົນ
ບໍ່ກັງວົນ ແນວຜັກສວນຄົວ
ໃນຄອບຄົວ ອອກແຮງພ້ອມພ່ຳ
ເຊົ້າແລະຄ່ຳ ມີແຮງດຸໝັ່ນ
ເຮົາຂະຫຍັນ ປູກຜັກໄວ້ກິນ

ຄຸ, ບົວ

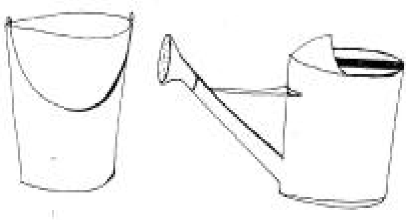

ເບ້ຍຜັກກາດ, ແກ່ນຜັກກາດ

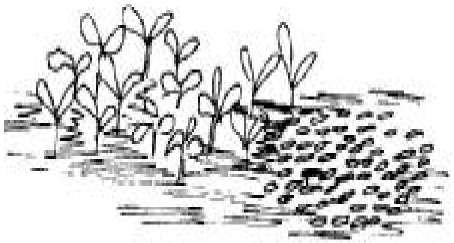

ຝຸ່ນຂີ້ໄກ່, ຝຸ່ນຂີ້ໝູ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ວິທີປູກແລະການບົວລະບັດ:

ການກະກຽມດິນຂັ້ນຕອນທຳອິດແມ່ນຂຸດໜານຕາກແດດໄວ້ປະມານ 1-2 ອາທິດເພື່ອເຮັດໃຫ້ສານເຄມີ ຫລືສານພິດທີ່ປົນເຈືອຢູ່ກັບດິນໃຫ້ລະເຫີຍອອກໝົດເສຍກ່ອນ.

ຈາກນັ້ນກໍລົງມືແປງໜານ ແລະທັບດິນໃຫ້ມຸ່ນແລ້ວຖູນດິນຂຶ້ນໃຫ້ລະອຽດ. ຫົດນ້ຳໃສ່ໃຫ້ປຽກດີແລ້ວເອົາຝຸ່ນມາໂຮຍໃສ່ ແລະນຳເບ້ຍຜັກທີ່ເຮົາກຽມໄວ້ນັ້ນມາປູກເລີຍ.

ການປູກແມ່ນປູກຕາມລວງກວ້າງປູກເປັນ 4 ແຖວຕໍ່ໜານ ແຕ່ລະແຖວຫ່າງກັນປະມານ 15 ຊມ ຫລືອີງຕາມການຂຸດໜານໃຫ້ສະໝ່ຳສະເໝີກັນໄປ

ຈາກນັ້ນເຮົາກໍຕິດຕາມເບິ່ງວ່າຜັກທີ່ປູກແຕ່ລະມື້ນັ້ນເຮົາຕ້ອງໃສ່ຝຸ່ນ, ຫົດນ້ຳ, ຖູນດິນເພື່ອບໍ່ໃຫ້ດິນແໜ້ນ, ຖ້າດິນແໜ້ນຈະເຮັດໃຫ້ຜັກທີ່ປູກນັ້ນດູດນ້ຳບໍ່ໄດ້ເຕັມທີ ແລະຄວນກຳຈັດ ຫລືຂ້າສັດຕູພືດໄປນຳພ້ອມທັງຫຼົກຫຍ້າທີ່ເກີດຢູ່ໃນອອ້ມແອ້ມໜານຜັກນັ້ນໄປພ້ອມ.

ຖຸນປະໂຫຍດ:

- ການປູກຜັກກາດສາມາດນຳໃຊ້ເປັນອາຊີບໄດ້ເພາະວ່າຜັກກາດຄວາມຄຳຄັນໃຫ້ແກ່ພວກເຮົາໃນການບໍລິໂພກແລະອຸປະໂພກ.
- ຜັກກາດຕິນໝີສາມາດເກັບຮັກສາໄວ້ກິນດົນໄດ້ເຊັ່ນ: ການເຮັດນ້ຳຜັກ, ຜັກກາດດອງ, ຜັກກາດແຫ່ວ, ສົ້ມຜັກາດແລະອື່ນໆ.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com